

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» ФА-
КУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН КА-
ФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО
НАПИСАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 292 МІЖНАРОДНІ
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

Ужгород – 2021

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ»,
протокол №7 від 11 лютого 2021 р.*

Рецензенти:

Палінчак М.М., д.політ.н., професор, професор кафедри міжнародної політики ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Приходько В.П., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У методичних рекомендаціях визначено загальні вимоги щодо змісту, структури, оформлення та захисту дипломних робіт здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістр за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини всіх форм навчання.

Методичні рекомендації розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», протокол №7 від 11 лютого 2021 р.

Схвалено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», протокол №3 від 11 лютого 2021 р.

Укладачі:

Кушнір Н.О., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин;

Ерфан Є.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Химинець В.В., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин

Зміст

ВСТУП.....	4
1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДО НАПИСАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	5
<i>Загальні положення .....</i>	<i>5</i>
<i>Вибір та затвердження теми дипломної роботи .....</i>	<i>8</i>
<i>Опрацювання літературних джерел з обраної теми .....</i>	<i>10</i>
<i>Складання плану дипломної роботи .....</i>	<i>11</i>
2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	12
3. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ ДИПЛОМНИХ РОБІТ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ	22
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	23
<i>Загальні вимоги до порядку викладення матеріалу роботи .....</i>	<i>23</i>
<i>4.2 Вимоги до структурних елементів роботи.....</i>	<i>23</i>
5. ЗАХИСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	31
6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ..	34
ДОДАТКИ.....	40
<i>Додаток А.....</i>	<i>40</i>
<i>Додаток Б.....</i>	<i>42</i>
<i>Додаток В.....</i>	<i>43</i>
<i>Додаток Д .....</i>	<i>44</i>
<i>Додаток Е.....</i>	<i>48</i>
<i>Додаток Ж.....</i>	<i>50</i>
<i>Додаток З.....</i>	<i>53</i>
<i>Додаток А.....</i>	<i>53</i>
<i>Додаток К.....</i>	<i>53</i>
<i>Додаток Л.....</i>	<i>55</i>

ВСТУП

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Написання дипломної роботи – завершальний і найбільш відповідальний етап навчання. Якість виконання роботи залежить від ступеня засвоєння студентом знань у галузі міжнародних економічних відносин, основ наукових досліджень, вміння творчо та критично мислити, робити логічні висновки. У процесі виконання дипломної роботи перед студентами виникає низка організаційних та методичних завдань: обрання теми роботи, розробка індивідуального плану, підбір джерельної бази та методики дослідження, презентація результатів дослідження із застосуванням мультимедійного обладнання та представлення роботи на кафедрі, до захисту у Державній екзаменаційній комісії.

Для успішного виконання дипломної роботи необхідно **також знати:**

- як на основі вивчення та огляду літературних джерел визначити основні напрями розкриття теми роботи;
- яким чином аналізувати об'єкт дослідження;
- які методи застосовувати у процесі дослідження.

Метою методичних рекомендацій є надання допомоги студентам у вирішенні поставлених задач за змістом та порядком виконання випускних робіт, а також висвітлення процедури захисту та критеріїв оцінювання роботи.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДО НАПИСАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Загальні положення

Дипломна робота магістра – це виконана науково-дослідна робота за освітнім ступенем магістра, головною метою і змістом якої є наукові дослідження з новітніх питань теоретичного або прикладного характеру за профілем підготовки. Дипломна робота магістра є самостійним науковим дослідженням, а тому відповідальність за достовірність усіх даних покладається на студента – автора роботи, та наукового керівника.

Метою написання дипломної роботи магістра є систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих й інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження експерименту, пов'язаних з темою проекту (роботи).

Тема дипломної роботи повинна бути актуальною, вказувати на наявність невирішених чи недостатньо обґрунтованих проблем у наукових джерелах, законодавстві, практичній діяльності організацій, установ, підприємств, державних органів, відповідати сучасному стану певних видів економічної діяльності та перспектив їх розвитку.

Дипломна робота повинна містити:

- обґрунтування актуальності обраної теми;
- чітко визначені предмет та об'єкт дослідження;
- встановлені цілі дослідження та завдання із виконання наукових досліджень, які забезпечать досягнення визначених цілей;

- короткий науково-аналітичний огляд інформаційних джерел, нормативно-правового матеріалу про виникнення і сучасний стан досліджуваної проблеми;
- аналіз монографічних і періодичних наукових видань із теми дослідження;
- подання ключової інформації у зручній для сприйняття формі (таблиці, рисунки тощо);
- самостійні дослідження, розрахунки, виконані із залученням сучасних інформаційних технологій, висновки, практичні рекомендації і пропозиції щодо вдосконалення діяльності організацій, установ, підприємств чи державних органів.

Студент зобов'язаний:

- чітко виконувати графік підготовки дипломної роботи магістра;
- чотвормити її відповідно до вимог випускової кафедри;
- часовчасно пройти попередній захист дипломної роботи магістра на кафедрі;
- часовчасно передати дипломну роботу до захисту перед державною екзаменаційною комісією (далі-ДЕК);
- чаргументовано й етично реагувати на зауваження наукового керівника і рецензента, відповідати на запитання членів ДЕК та присутніх на відкритому захисті дипломної роботи магістра.

Дипломна робота захищається перед державною екзаменаційною комісією, яка присвоює випускнику відповідну кваліфікацію.

Дипломна робота магістра має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ТА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

1. Вибір та затвердження теми.
2. Підбір джерел та літератури для підготовки роботи.
3. Складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником.

4. Затвердження плану навчально-методичною комісією факультету.
5. Складання та затвердження завдання на дипломну роботу.
6. Викладення тексту роботи згідно її структури.
7. Формування висновків.
8. Подання чорнового варіанту роботи науковому керівнику.
9. Усунення зауважень та доопрацювання роботи.
10. Попередній захист дипломної роботи на кафедрі та допуск її до захисту на засіданні ДЕК.
11. Подача готової дипломної роботи науковому керівнику на перевірку щодо наявності плагіату *(при наявності високого відсотка запозичень (більше 40%), роботу потрібно доопрацювати)*.
12. Чистове оформлення дипломної роботи та подання її на випускову кафедру для реєстрації.
13. Рецензування дипломної роботи.
14. Захист роботи на засіданні ДЕК.

При плануванні часу на підготовку та написання дипломної роботи магістра слід враховувати необхідні процедури, що передують її захисту (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.
*Процедурні вимоги до виконання
дипломної роботи магістра, що передують захисту*

Процедура	Термін проходження процедури
Вибір теми дипломної роботи	Остаточний список тем формується кафедрою не пізніше ніж за 4 місяці до захисту
Ознайомлення наукового керівника з текстом роботи, отримання від нього зауважень та їх виправлення	Протягом усього терміну підготовки роботи
Попередній захист роботи на кафедрі та виправлення можливих зауважень	За 14-21 день до захисту

Перевірка роботи на наявність запозичень (плагіату)	За 14-18 днів до захисту
Друк та переплетення роботи	Не пізніше ніж за 7-14 днів до захисту
Реєстрація готової роботи на кафедрі з особистим підписом студента на титульній сторінці	Не пізніше ніж за 7-14 днів до захисту
Написання відгуку науковим керівником з особистим підписом на титульній сторінці дипломної роботи	Не пізніше ніж за 7 днів до захисту
Написання рецензії на дипломну роботу та подання її рецензентом на випускову кафедру	Не пізніше ніж за 5 днів до захисту

Вибір та затвердження теми дипломної роботи

Вибір теми є найвідповідальнішим етапом наукового дослідження. Практика показує, що правильно обрана тема – на половину забезпечує її успішне виконання.

У процесі вибору теми основними критеріями повинні бути:

- актуальність, новизна і перспективність;
- наявність теоретичної та практичної інформації.

Обравши тему, студент повинен усвідомити сутність пропонованої ідеї, її новизну й актуальність, теоретичну важливість і практичну доцільність. Це значно полегшує оцінку й остаточне закріплення обраної теми.

Відмічаючи новизну ідеї (теми), не потрібно забувати відоме твердження, що не все нове є обов'язково прогресивним, так само, як і старе – консервативним. Таким чином, практично будь-яка актуальна науково-дослідна тема може забезпечити успішне

виконання дипломної роботи. Все залежить від глибини і широти її розроблення і власного бачення дослідника (студента).

Тему дипломної роботи дослідник вибирає самостійно із переліку, запропонованого кафедрою.

ВАЖЛИВО! *Студент-дипломник має право самостійно запропонувати власну тему, що не міститься в запропонованому переліку, за умови обґрунтування доцільності її розробки. Така тема розглядається і затверджується на засіданні випускової кафедри та має бути схвалена навчально-методичною комісією факультету. Термін подачі студентом власної теми – до остаточного затвердження тем дипломних робіт магістра випусковою кафедрою.*

Після вибору студентом теми дипломної роботи потрібно її погодити з науковим керівником. Керівник допомагає студенту сформулювати план дипломної роботи і дає завдання стосовно виконання дипломної роботи. На основі завдання студент складає графік виконання дипломної роботи.

Не пізніше останнього семестру магістратури, щонайменше як за 4 місяці до захисту, студент повинен написати заяву на ім'я завідувача кафедри із зазначенням обраної теми дипломної роботи (див. Додаток К).

Кожна тема з переліку випускних студентських робіт може бути обрана лише одним студентом.

ВАЖЛИВО! *Обрана тематика роботи закріплюється за студентом і не може бути змінена ним на власний розсуд. Тому студентам слід чітко пам'ятати формулювання теми роботи, оскільки навіть незначні зміни у формулюванні (наприклад, перестановка слів) вважаються невідповідністю затвердженій темі.*

Студенту-магістру при написанні випускної роботи дозволяється використовувати матеріали власних самостійно виконаних і захищених курсових робіт, якщо тема дипломної роботи близька за тематикою.

ВАЖЛИВО! У разі несвоєчасного подання теми, студент вважається порушником навчального процесу. У такому випадку кафедра може самостійно, за пропозицією наукового керівника, закріпити за студентом відповідну тему роботи, яка не може бути змінена ним у подальшому.

Опрацювання літературних джерел з обраної теми

Ознайомлення з літературою за темою дипломної роботи починається відразу після розробки ідеї, тобто задуму наукового дослідження, який, як уже зазначалося раніше, знаходить своє відображення в темі й плані роботи. Така постановка справи допомагає цілеспрямовано шукати літературні джерела за обраною темою і краще опрацювати матеріал, адже витoki основних питань проблеми майже завжди закладені в більш ранніх дослідженнях.

Як знайти потрібну літературу? Необхідно переглянути всі види джерел (передусім публікації за останні роки), зміст яких пов'язаний з темою дипломного дослідження. До них належать матеріали, надруковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях, офіційні матеріали, статистична інформація.

Найважливіші книги та статті необхідно обов'язково прочитати в оригіналі. Вивчивши літературне джерело, відразу зробіть його повний бібліографічний опис, щоб не втратити достовірність інформації.

Вивчаючи літературу, не намагайтеся тільки запозичити матеріал. Паралельно обдумайте знайдену інформацію. Цей процес має тривати протягом усієї роботи над темою, тоді власні думки, які виникли в ході знайомства з чужими працями, стануть основою для отримання нового знання. Зазвичай використовується не вся інформація, що міститься в певному джерелі, а тільки та, яка безпосередньо стосується теми дипломної роботи і тому найбільш цінна і корисна. Таким чином, критерієм оцінювання вивченого є можливість його практичного використання в роботі.

Основними завданнями огляду літератури є:

- *ознайомлення з матеріалами за темою дипломної роботи, їх класифікація, відбір пріоритетних досліджень, основних фундаментальних праць, найсуттєвіших результатів;*
- *формулювання напрямів дипломної роботи, характеристика методу й основних розділів теоретичної та практичної частин роботи;*
- *отримання вихідного матеріалу для написання частини дипломної роботи, складання анотованого покажчика статей і книг за обраною темою.*

Складання плану дипломної роботи

Після того як потрібний матеріал зібрано і систематизовано, складається детальний план дипломної роботи. Студент повинен запропонувати власне бачення структури своєї наукової роботи: кількість розділів, підрозділів, а також їх робочі назви(-див. Додаток Б).

Студент пропонує науковому керівнику на розгляд попередній план роботи. У разі виникнення зауважень він корегується згідно рекомендацій наукового керівника. Після узгодження з науковим керівником, план потрібно подати навчально-методичній комісії факультету для його затвердження. Після даної процедури, студент може приступати до написання дипломної роботи згідно затвердженого плану.

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Структура дипломної роботи магістра – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних складових компонентів довідково-супровідного і змістового характеру. Вона відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження і свідчить про рівень її загальної методологічної підготовки. Структурна побудова тексту роботи має відповідати загальноприйнятій логіці будь-якої наукової роботи.

*Дипломна робота магістра
складається з таких структурних частин:*

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, скорочень і термінів (за необхідності);
- вступ;
- перший (теоретичний) розділ;
- другий (аналітичний) розділ;
- третій (оптимізаційний) розділ;
- висновки
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Окрім самої дипломної роботи студент повинен надати конверт розміром А4, в якому повинні бути відгук наукового керівника, рецензія, типовий бланк завдання дороботи, календарний план виконання дипломної роботи, реферат українською та

однією з іноземних мов, яку вивчає студент (англійською, німецькою чи французькою мовами), копія наукової статті (для студентів денної форми) чи тез доповіді (для студентів заочної форми) та диск з роботою.

Реферат – стисло відображає основні аспекти дослідження і формується на основі завершеної дипломної роботи. Обсяг – 1-2 ст. (див. Додаток Л).

Розділи роботи повинні бути поділені на підрозділи: основний розділ (другий) – на три підрозділи, перший і третій розділи – на два-три підрозділи в залежності від обсягу роботи та логіки викладу матеріалу.

ВАЖЛИВО! Рекомендований обсяг дипломної роботи магістра 50-65 сторінок основного тексту (розділи). До цього обсягу не включають вступ, загальні висновки, список використаних джерел та додатки.

Слід керуватися наступним (орієнтовним) розподілом сторінок при написанні роботи (у %).

Таблиця 2.1
Орієнтовний змістовний розподіл роботи за обсягом у %

Розділи дипломної роботи	Обсяг роботи, %
Вступ	5
Перший розділ	25
Другий розділ	30
Третій розділ	25
Висновки	5
Список використаних джерел	10

Титульний аркуш роботи містить найменування міністерства, вищого навчального закладу, факультету та кафедри, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву ро-

боти; шифр і найменування напряму підготовки чи спеціальності; прізвище та ініціали наукового керівника, його посаду, науковий ступінь і вчене звання, місто та рік захисту дипломної роботи (*див. Додаток А*).

Зміст дипломної роботи магістра подається на окремій сторінці. Він має бути складним і містити вступ; три розділи, кожен з яких складається не менш як із трьох підрозділів; висновки, список використаних джерел та додатки (за необхідності).

Слово «ЗМІСТ» пишеться у вигляді заголовка (симетрично тексту) великими літерами. Зміст послідовно включає найменування всіх частин дипломної роботи (вступ, назву розділів та підрозділів, висновки, список використаних джерел, додатки) відповідно до тексту. Найменування, які включаються у «ЗМІСТ», записуються малими літерами, починаючи з прописної літери. Проти кожного найменування з правого боку аркуша позначається номер сторінки, з якого починається частина роботи (*див. Додаток Б*).

Перелік умовних позначень, скорочень і термінів. Якщо в роботі вжита специфічна термінологія, а також використані маловідомі скорочення, нові символи, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, на окремій сторінці, яка розміщується перед вступом. Складається він таким чином: ліворуч – скорочення (заабеткою), праворуч – розшифровка (*див. Додаток В*).

Якщо спеціальний термін, скорочення, символ чи позначення повторюється менше трьох разів, їх розшифровка дається у тексті при першому згадуванні.

У **вступі** (орієнтовно 3-4 ст.) дається наукове обґрунтування актуальності і значення обраної теми; формулюються мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження; інформація про науковців, які вже досліджували дану проблематику, наводиться перелік застосованих методів дослідження, інформаційна база дослідження, наукова новизна роботи, практичне значення одержаних результатів, а також коротко зазначається структура роботи.

У вступі дані структурні елементи виділяємо жирним. Розглянемо основні частини вступу більш детально.

Актуальність теми – обов’язкова вимога до будь-якої дипломної роботи. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми, з чого й випливає актуальність теми.

Від обґрунтування наукової проблеми логічно перейти до формулювання мети дослідження, а також зазначення конкретних завдань, які будуть вирішуватися відповідно до визначеної мети.

Мета дослідження – це кінцевий результат дослідження, який передбачає розв’язання визначеної проблеми. Мета дипломної роботи магістра повинна полягати у вирішенні проблемної ситуації шляхом її аналізу та знаходження нових закономірностей між явищами, процесами суспільного розвитку.

Приклад: Метою дослідження є аналіз міжнародного франчайзингу як ефективної моделі розширення бізнесу та окреслення перспектив використання франчайзингу в якості засобу підвищення дохідності міжнародного бізнесу.

(Мета дослідження та нижче зазначені приклади елементів вступу визначено з теми дипломної роботи «*Міжнародний франчайзинг як ефективна модель розширення бізнесу*»).

Завдання дослідження – це чітко визначені напрями наукового пошуку для досягнення поставленої мети. Це, зазвичай, робиться у формі перерахування (проаналізувати, розробити, узагальнити, виявити, довести, впровадити, показати,

знайти, визначити, описати, встановити, з’ясувати, дати рекомендації, встановити взаємозв’язок, зробити прогноз тощо). Завдання повинні відповідати розділам роботи.

Обов’язковим елементом вступу є визначення об’єкта і предмета дослідження.

Об’єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Приклад: Об’єктом дослідження є міжнародний франчайзинг.

Предмет дослідження – проблема (коло питань), які досліджуються в роботі на прикладі об’єкта дослідження. Предмет міститься в межах об’єкта. Об’єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як

загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему дипломної роботи.

Приклад: Предметом дослідження є роль міжнародного франчайзингу як системи ведення бізнесу на національному та міжнародному рівні та його вплив на світову економіку.

Методи дослідження – це комплекс конкретних прийомів, способів орієнтованих на отримання нового наукового знання і на визначення параметрів виконання програми дослідження, його теоретичних і практичних завдань, спрямованих на досягнення поставленої мети.

Метод – це спосіб отримання результату дослідження. Студент повинен вказати яким чином та в якому випадку був використаний той чи інший метод. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно, визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Не варто вказувати метод, який не використовувався під час написання роботи.

Отже, для досягнення поставленої мети та сформульованих завдань дипломної роботи магістра необхідно використовувати як специфічні методи дослідження (спостереження, вимірювання, експеримент), так і загальнонаукові методи, які є засобами пізнання та мислення (аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення, моделювання, ідеалізація).

Приклад: У ході дослідження роботи були використані наступні методи дослідження: аналіз наукової літератури та даних інтернет-ресурсів, нормативної документації, метод синтезу, метод узагальнення, метод індукції та дедукції, статистичний метод обробки інформації. У роботі широко використовувався порівняльний метод, а також системний підхід. Різноманітність методів дослідження сприяла здійсненню повноцінного аналізу особливостей міжнародного франчайзингу.

Наукова новизна одержаних результатів характеризує особистий внесок автора у вирішення досліджуваної проблеми. Потрібно чітко сформулювати наукові положення, запропоновані студентом самостійно, зосереджуючи особливу увагу на ступені досягнутої при цьому новизни.

Виділяють такі ступені наукової новизни результатів дослідження:

- запропоновано принципово нові в даній галузі знання (вперше здійснено..., одержано..., розроблено..., визначено...);
- науковий результат розширює або доповнює відомі теоретичні чи практичні положення, вносить у них нові елементи (удосконалено..., розширено..., доповнено...);
- науковий результат конкретизує та уточнює відомі положення, використовує відомі методи для дослідження нових об'єктів і явищ (набуло подальшого розвитку..., уточнено...).

Наукова новизна може виявлятися в теоретичних положеннях, які вперше сформульовано і змістовно обґрунтовано; методичних рекомендаціях, які впроваджено у практику і які спричиняють суттєвий вплив на досягнення нових результатів.

При формулюванні наукової новизни можна використовувати такі вирази: «вперше здійснено комплексне...», «науково узагальнено та систематизовано...», «розроблено модель (чи методiku)...», «досліджено специфічні зв'язки...», «визначено причинно-наслідкові зв'язки, фактори впливу...». Використовуючи наведені вирази, варто конкретизувати особистий внесок автора з відповідними поясненнями. Не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в роботі зроблено, а насправді наукової новизни виявити неможливо.

Практичне значення одержаних результатів. У роботі наводять відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх використання. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію щодо ступеня їх готовності до використання та його масштабів. Коротко характеризують основні прикладні результати роботи та визначається можлива галузь їх впровадження.

Приклад:

Теоретичне та практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження є теоретичною основою для оцін-

ки особливостей міжнародного франчайзингу і можуть бути використані в подальшій роботі над даною темою.

За результатами наукового дослідження, автором наукової роботи було опубліковано статтю «Назва» у науково-практичному журналі «Назва» (або тези доповіді «Назва» на Міжнародній (Всеукраїнській) науково-практичній конференції «Назва»).

Інформаційна база – сюди відносять посилення, на якому саме фактичному матеріалі виконана дана праця. Тут дається характеристика основних джерел отримання інформації (офіційних, наукових, літературних, бібліографічних) і вказуються методологічні засади про ведення дослідження.

Приклад:

Інформаційну базу дослідження склали періодичні видання, підручники вітчизняних і зарубіжних науковців щодо особливостей міжнародного франчайзингу. Статистичною базою слугували матеріали Міжнародної академії з франчайзингу, Державної служби статистики України, інтернет-ресурси та річні звіти франчайзингових підприємств, дані Світового банку, Асоціації франчайзингу України, Міжнародної асоціації з франчайзингу та інші.

На завершення вступу доцільно подати структуру дипломної роботи, тобто навести перелік її структурних елементів, обґрунтувати послідовність їх розміщення та коротко розкрити їх зміст.

Приклад:

Структура роботи. Дипломна робота магістра складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел (*додається короткий опис основних розділів*). Загальний обсяг роботи складає ... сторінок. Список використаних джерел налічує ... найменувань. Робота містить ...рисунків та ...таблиць.

Приклад вступу див. у Додатку Д.

Основна частина дипломної роботи складається з розділів та підрозділів.

ВАЖЛИВО! Кожний новий розділ починається з нової сторінки. У кінці кожного розділу та підрозділу подаються короткі висновки (близько пів сторінки) із стислим викладенням наведених наукових і практичних результатів.

В основній частині роботи студент окреслює етапи розвитку наукової думки за тематикою роботи; формулює питання, що залишилися невирішеними і визначає своє місце у розв'язанні проблеми; обґрунтовує вибір напряму досліджень та загальну методику їх проведення; викладає результати власних досліджень.

Найбільш прийнятною є структура роботи, що передбачає 3 розділи.

Перший розділ, як правило, присвячується дослідженню теоретичних основ теми: основних категорій і понять міжнародних економічних відносин, світового господарства, зовнішньоекономічної діяльності підприємства, закономірності розвитку даної проблеми, системи наукових термінів. У цій главі необхідно розглянути сутність досліджуваної категорії (процесу, проблеми), місце і роль у теорії міжнародних економічних відносин і у сучасній практиці розвитку світогосподарських зв'язків, показати її походження.

На основі аналізу теоретичних підходів та узагальнення різних точок зору, випускник повинен висловити і обґрунтувати власне бачення, або ж висловити власну оригінальну точку зору.

В другому розділі (аналітичному) на основі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів необхідно: охарактеризувати обраний об'єкт дослідження; сучасний стан розглядуваної тематики в динаміці за певний період років; виявити динаміку відповідних показників, що характеризують стан міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин в цілому, зокрема; виявити особливості міжнародної економічної інтеграції; визначити вплив різних чинників на досліджувані процеси та встановити причини недоліків; оцінити невикористані можливості щодо вдосконалення управління відповідними процесами; сформулювати висновки щодо можливих заходів, спрямованих на вирішення проблемних питань.

Матеріали цього розділу повинні базуватися на ретельному, всебічному і глибокому аналізі статистико-економічного матеріалу, зібраного в процесі вивчення й узагальнення матеріалів стосовно обраної тематики.

Третій розділ (оптимізаційний) повинен бути присвячений питанням удосконалення предмету дослідження відповідно до перспективних напрямів розвитку міжнародних економічних відносин в умовах інтеграційних світогосподарських процесів. Завдання, які потрібно вирішити, такі:

- огляд напрямів удосконалення предмету дослідження стосовно об'єкта вивчення;
- оптимізація предмету дослідження або кількох його найважливіших елементів, у тому числі з використанням математичних методів та моделей;
- використання можливостей обчислювальної техніки для удосконалення окремих аспектів предмету дослідження;
- обґрунтувати рекомендації і пропозиції стосовно: окреслення перспективних напрямів активізації міжнародних економічних та зовнішньоторговельних відносин, оптимізації інтеграційних світогосподарських процесів, вирішення глобальних економічних проблем світового господарства.

ВАЖЛИВО! Виконання дослідження у дипломній роботі – це творчий процес, тому структура роботи залежить від специфіки предмету дослідження, поставлених мети та завдань. Спільна робота керівника і студента полягає у правильній побудові структури дослідження, дотримуючись поділу роботи на теоретичний, аналітичний та оптимізаційний розділи.

Після кожного підрозділу та розділу наукової роботи повинні бути зроблені короткі висновки.

У **висновках** (орієнтовно 3-5 ст.) підводяться підсумки дослідження. Необхідно чітко та послідовно (у довільній формі: тези, цифри і т.д.) викласти основні узагальнення результатів проведених досліджень, вказати у якій мірі вирішені завдання та досягнута мета дипломної роботи, що були сформульовані у вступі (*наукова формула*).

Загальні висновки не повинні містити ідентичні тези, які були використані у висновках до кожного розділу дипломної

роботи. Висновки рекомендується оформити чітко, логічно виважено, висуваючи ті чи інші пропозиції, необхідно відзначити їхню ефективність.

Для дотримання бажаного стилю у висновках корисно застосовувати такі слова та вислови: *проаналізовано, встановлено, виявлено, що дозволило, доведено, показано, досліджено, розроблено, отримано, запропоновано, рекомендовано, вважається за доцільне* та ін.

ВАЖЛИВО! *Висновки є повністю власною думкою студента й неповинні містити цитувань чи повторювати чужі думки.*

Стиль викладу матеріалу у дипломній роботі має бути строго науковим та стриманим, коректним у полеміці. При побудові речень бажано використання дієслів, що стоять у неозначено-особовій формі або в 1 особі множини, наприклад: «Вважається за доцільне запропонувати...», «На нашу думку», **але не:** «Я пропоную...», «Я вважаю...». **Додатки.** Інформація, представлена у текстовій, табличній, графічній формі, проміжні математичні моделі і доведення тощо, які не увійшли до складу основної частини, але яку студент вважає за доречне вмістити у дипломну роботу, виносяться у додатки.

У разі необхідності до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття дипломної роботи бакалавра: матеріали соціологічних опитувань, анкетувань, експертних оцінювань; таблиці допоміжних статистичних, аналітичних, цифрових даних; громіздкі розрахунки та таблиці; схеми, блок-схеми, алгоритми; інструкції, положення, методики; графіки, ілюстрації допоміжного характеру; довідки про впровадження; інші релевантні матеріали.

ВАЖЛИВО! *Таблиці та рисунки, які наведені в додатках, повинні бути пронумеровані і мати заголовки.*

3. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ ДИПЛОМНИХ РОБІТ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

Перевірка дипломних робіт магістра на наявність запозичень (плагіату) проводиться з метою підвищення якості підготовки до атестації студентів інституту в частині виконання кваліфікаційних робіт.

Плагіатом вважається дослівне відтворення чи копіювання тексту (від фрази до набору речень) з книг, статей, інтернет-ресурсів чи інших джерел без чіткого виокремлення копійованого тексту та посилання на автора (джерело).

Проведення перевірки дипломних робіт покладається на наукових керівників.

Порядок збору та перевірки дипломних робіт на наявність запозичень (плагіату):

1. Перевірка дипломних робіт здійснюється науковим керівником і закінчується не пізніше ніж за 14 днів до захисту роботи.
2. Дипломні роботи мають подаватися на перевірку в електронному варіанті (CD, DVD диски або флеш-диски). На носії повинен бути лише один файл з дипломною роботою бакалавра у форматі Документ Word (*.doc, *.docx).
3. Дипломна робота, яка має не менше ніж 60 % оригінального тексту, може бути допущена до захисту.

На основі аналізу результатів перевірки дипломної роботи на наявність запозичень (плагіату) завідувач відповідної кафедри та науковий керівник приймають рішення щодо допуску роботи до захисту.

При недостатньому рівні унікальності дипломна робота магістра потребує доопрацювання та повторної перевірки не пізніше ніж за 10 днів до захисту роботи.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги до порядку викладення матеріалу роботи

Як зазначалося вище, структура дипломної роботи магістра містить такі складники:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина роботи, поділена на розділи та підрозділи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

4.2 Вимоги до структурних елементів роботи

Дипломну роботу оформляють на аркушах формату А4 (210х297 мм), друкують на комп'ютері на одній стороні аркуша білого паперу з використанням шрифтів текстового редактора Word (наприклад, Times New Roman) розміром 14 пунктів (мінімальна висота шрифту 1,8 мм) з 1,5 міжрядковим інтервалом. Текст дипломної роботи необхідно друкувати, дотримуючись наступних розмірів полів: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, праве – 1 см, ліве – 3 см. Відстань між заголовком та текстом дорівнює 2 інтервали. Кожну структурну частину роботи потрібно починати з нової сторінки, крім підрозділів.

Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, не проставляючи на ньому номер.

ВАЖЛИВО! *Зміст, перелік умовних скорочень та перша сторінка вступу також не нумеруються, але включаються до загальної нумерації. Наступні сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подаються арабськими цифрами без знака №.*

Текст основної частини дипломної роботи поділяють на розділи, підрозділи.

Вимоги до назв розділів: жирним шрифтом, вирівнювання по центру. Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка — чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту — всюди однакова. Друкарські помилки, описки, графічні неточності, які виявилися під час написання дипломної роботи, не можна виправляти ручкою чи олівцем.

Вимоги до тексту в таблицях: шрифт Times New Roman, розмір 12 пт, інтервал між рядками 1,0, відступи не допускаються. Вимоги до тексту в ілюстраціях: шрифт Times New Roman або Arial, розмір не більше 14 пт. Формули в дипломній роботі повинні бути виконані у редакторі формул Microsoft Equation 3.0, графіки та діаграми — за допомогою редакторів Microsoft Excel або Microsoft Graph.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ»,

«ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами по центру та виділяються жирним. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу, жирним. КРАПКУ В КІНЦІ ЗАГОЛОВКУ НЕ СТАВЛЯТЬ. Якщо заголовок складається з двох або більше позицій, то їх розділяють крапкою.

ВАЖЛИВО! *У роботі не допускаються виділення тексту курсивом, жирним, підкреслення чи інші виділення, окрім назв структурних частин роботи та рисунків (таблиць).*

Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, необхідно оформлювати у вигляді таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею та друкують симетрично до тексту.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту сторінки, на якій вона розміщена, або в альбомній орієнтації сторінки за умови, щоб для її прочитання необхідно повернути роботу один раз за годинниковою стрілкою.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. Таблиці повинна передувати преамбула або короткий аналіз, де здійснюється перша згадка про таблицю і пишеться слово — «див. табл. », після чого вказують номер таблиці (без знаку «№»). При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку пишуть слова «Продовження табл. 1.2». Якщо таблиця розривається, тоді з наступної сторінки також переноситься заголовки стовпчиків таблиці або їх цифрове відображення.

Під таблицею в квадратних дужках робиться посилання на джерело, з якого взята таблиця. Якщо таблиця розроблена автором, тоді під таблицею зліва зазначається:

«Розроблено на основі джерел [14;25]».

Приклад оформлення таблиць у дипломній роботі див. у Додатку Е.

Графічний матеріал

Для позначення будь-якого графічного матеріалу використовується тільки назва «рисунок». Рисунок розміщують безпосередньо після тексту, в якому про нього згадується вперше, або на наступній сторінці, а за необхідності — у додатку. Графічний

матеріал повинен мати тематичну назву, яку розміщують під ним з вирівнюванням по центру сторінки і виділенням жирним шрифтом. Одразу під назвою (зліва, звичайним шрифтом) подається посилання на джерело. Номер рисунка складається з номерів розділу та порядкового номера рисунка, відокремлених крапкою (Рис. 1.1). Так само, як і при оформленні посилань на джерела для таблиць, якщо рисунок побудований автором на основі статистичних даних, на підставі узагальнення існуючих теоретичних розробок або із внесенням власних доповнень, зазначається, приміром: «Розроблено на основі даних джерела[7]»

Приклад оформлення рисунків у дипломній роботі див. у *Додатку Е*.

Формули

Формули, за винятком тих, які є в додатках, мають нумеруватися арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, які друкують на рівні формули праворуч у круглих дужках. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відокремлених крапкою. Посилання в тексті на порядкові номери формули дають у дужках. Рівняння і формули необхідно виділяти в тексті вільними рядками (вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка).

Приклад:

$$Q_{\text{доб.серед}} = Q_{\text{кв.}} / D, \quad (1.1)$$

де $Q_{\text{доб.серед}}$ - середньодобовий вантажообіг по заводу в цілому, т/добу; $Q_{\text{кв.}}$ - квартальний вантажообіг т / кв.,
 D – кількість робочих днів у кварталі.

Пояснення символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули, якщо вони не пояснювалися в тексті, мають бути наведені безпосередньо під формулою. Пояснення кожного символу слід давати з нового рядка в тій послідовності, в якій символи наведено у формулі. Перший рядок пояснення має починатися словом «де» без двокрапки.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Під час написання дипломної роботи студент повинен посилається на цитовану літературу або на ту літературу, звідки взято ідеї, висновки, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Можна робити посилання на структурні елементи самого дослідження. Посилатися слід на останнє видання. Використовувати праці інших авторів можна шляхом цитування, перефразовування або узагальнення. У разі посилання на структурні елементи самої роботи зазначають відповідно номери розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, позицій переліків, рисунків, формул, рівнянь, таблиць, додатків. Посилаючись, треба використовувати такі вирази: «у розділі 2», «див. табл. 2.1», «відповідно до рис. 2.3», «відповідно до таблиці 3.2», «згідно з формулою (3.1)», «(додаток А)» тощо. Дозволено в посиланні використовувати загальноприйняті та застандартовані скорочення згідно з ДСТУ 3582, наприклад: «згідно з рис. 2.10», «див. табл. 3.3» тощо. Посилаючись на позицію переліку, треба зазначити номер структурного елемента роботи та номер позиції переліку з круглою дужкою, відокремлені комою.

Посилання у тексті розміщують у квадратних дужках, наприклад: [11, с. 34], де «11» – номер публікації, на яку посилається автор, у списку літератури, а через кому вказано номер сторінки цієї публікації, на якій розміщено цитований текст. Дозволено наводити посилання на джерела інформації у виносках.

ВАЖЛИВО! *У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело дипломна робота вважається плагіатом і знімається із захисту.*

Коли текст дослідження перевантажений цитатами і суцільними посиланнями, відсутні авторські міркування, то робота набуває характеру компіляції (процес написання твору, наукової праці на підставі чужих матеріалів без самостійного дослідження та опрацювання джерел; компілювання). Помилковим вважається цитування, що має посилання на джерело, яке такої

інформації не містить. Неприпустимою є фальсифікація – підробка або зміна вихідних даних з метою доведення правильності висновку (гіпотези тощо), а також умисне використання неправдивих даних. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, не допускати, щоб найменше скорочення наведеного витягу спотворювало зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками та подається у граматичній формі джерела зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»; цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора.
- Пропуск слів, речень, абзаців у цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками в лаганих дужках: [...]. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- у непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело; якщо необхідно виявити ставлення до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;
- коли студент (автор роботи) подає цитату і виділяє в ній деякі слова, то робить спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є, наприклад: (курсив наш – А. Б.),

(розбивка наша – А. Б.) (перші літери імені та прізвища автора роботи).

Узагальнення дозволяє одним реченням передати зміст цілого розділу або усієї авторської праці. Використання чужих праць допомагає підтвердити власну думку, проілюструвати власну позицію, протиставити її думці авторитетів чи продемонструвати слабкість аргументації опонентів. Проте власна думка не повинна змішуватись у тексті із цитованою.

ВАЖЛИВО! У списку необхідно вказувати тільки ті джерела, на які є посилання у тексті роботи. Мінімальна кількість джерел для магістрів – 60.

До списку використаних джерел включається весь перелік наукових видань, якими користувався автор (як друковані тексти, так і електронні ресурси). Посилання додаються одразу після закінчення цитати у квадратних дужках, де вказується порядковий номер джерела у списку літератури та відповідна сторінка джерела (наприклад [4, с. 35]), якщо посилання йде на кілька джерел, тоді позначається – [4;35;40].

ВАЖЛИВО! Рекомендується використовувати сучасні офіційні і нормативно-правові документи, нову спеціальну літературу і новітні джерела інформації з теми дослідження (за останні 5 років). Статистичні дані за останні 3 роки.

Список використаних джерел слід розміщувати такими способами:

- 1) у алфавітному порядку прізвищ першого авторів або заголовків;
- 2) у порядку згадувань у тексті роботи;
- 3) у хронологічному порядку.

Якщо список використаних джерел розміщується за абеткою, то на початок виносяться нормативно-правові акти (законови, укази, постанови і т.д.). В самому кінці подається іноземна література за іноземною абеткою.

ВАЖЛИВО! У списку використаних джерел повинні переважати новітні видання. Цей список повинен містити не менше 25% літератури іноземними мовами.

Вимоги щодо оформлення списку використаних джерел подано в Додатку Ж.

Додатки

Додатки оформляються як продовження дипломної роботи після списку використаних джерел. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Зверху справа пишемо слово «Додаток» і велику літеру, що позначає додаток. Додатки потрібно позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Ґ, Є, И, І, Ї, О, Ч, Ъ, наприклад: Додаток А; Додаток Б. При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ». Дана сторінка нумерується, а решта додатків, що позначаються літерами – ні.

Рисунки, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного, починаючи з літери, що позначає додаток, наприклад: рис. Д.2 – другий рисунок додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

Приклад оформлення додатків у Додатку З.

5. ЗАХИСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Готова дипломна робота має бути представлена на кафедрі за два тижні до державної атестації і пройти *обов'язкову* процедуру попереднього захисту за участі наукового керівника.

Попередній захист дипломної роботи відбувається на засіданні випускової кафедри. Студент має представити на розгляд визначеної кафедрою комісії зі складу представників кафедри роздруковану (не прошиту) дипломну роботу, коротко викласти зміст проведеної роботи (при цьому зазначити обсяг ілюстративного матеріалу, вказати на наявність актуальних статистичних даних, рівень використання іноземних джерел). Комісія в присутності студента та наукового керівника роботи аналізує стан готовності роботи, логічність її структури, ступінь вирішення поставлених завдань, відповідність роботи методичним вимогам.

Зауваження, висловлені членами комісії, протоколюються, а виконання рекомендацій комісії враховується завідувачем кафедри при прийнятті рішення щодо допуску роботи до захисту.

Завершена дипломна робота, підписана власноруч студентом, подається на кафедру. До дипломної роботи окремо подається конверт із супровідними документами: бланк відгуку, бланк рецензії, бланк завдання до роботи, бланк календарного графіку, копія наукової статті (тези наукової доповіді), реферат на 2-х мовах та DVD-диск на якому записана дипломна робота). Приклади супровідних листів у *Додатку Л*.

Науковий керівник перевіряє виконану роботу і разом з письмовим відгуком передає завідувачеві кафедри. Завідувач кафедри приймає рішення про допуск студента до захисту, про що робить відмітку на дипломній роботі. Далі робота направляється на рецензування у встановленому кафедрою порядку.

Процедура захисту в державній екзаменаційній комісії

Дипломна робота захищається перед державною екзаменаційною комісією. Студент готує до захисту доповідь, презентацію та роздатковий матеріал для кожного з членів комісії. Презентація та роздатковий матеріал повинні містити таблиці, графіки, рисунки, які висвітлюють результати дослідження, основні висновки, узагальнення та пропозиції, які містяться у роботі. Бажана кількість слайдів та ілюстрацій – 8-10.

Захист дипломної роботи розпочинається з доповіді її автора, в якій він/ вона у межах 5-7 хв. має викласти актуальність теми, структуру роботи, поставлені завдання(стисло); основні положення розділів, отримані результати та висновки відповідно допоставлених у роботі завдань, зміст запропонованих шляхів вирішення поставленої проблеми.

На завершення студенту необхідно зазначити: де слід, на його думку, застосувати результати дослідження; яка очікувана соціально-економічна ефективність запропонованих ним/нею заходів.

Члени комісії, присутні на захисті, можуть задавати студенту питання з метою визначення рівня та самостійності підготовки роботи.

Обсяг часу на загальний захист роботи не повинен перевищувати 7-10 хвилин.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні комісії виносяться її рішення. У випадку незгоди членів комісії думка голови комісії є вирішальною. Рішення комісії щодо захисту дипломних робіт оголошується її головою в день проведення їх захисту.

Студенти, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, здійснюють перезакхист у встановленому ДВНЗ «УжНУ» порядку.

Дипломна робота після захисту передається на збереження до архіву кафедри.

Критерії оцінювання роботи

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який виконав глибоке і системне самостійне дослідження в дипломній роботі,

вільно володіє матеріалом, знайомий з наведеною в роботі літературою, досконало володіє навиками необхідних розрахунків, грамотно і логічно викладає матеріал, дає змістовні і аргументовані відповіді на запитання.

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який показав повне знання матеріалу роботи, засвоїв основну літературу з теми дослідження, володіє практичними навиками, розуміє здійснені розрахунки, але при відповіді допускає деякі неточності, недостатньо глибоко інтерпретує отримані результати дослідження, при цьому викладає матеріал на достатньо високому рівні.

Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, який показав знання основного матеріалу роботи в обмеженому обсязі, але достатньому для розуміння основних питань досліджуваної економічної проблематики, слабо пов'язує теоретичні знання з практикою, доповідь і відповіді буде непослідовно. Допущені помилки у відповідях і в розрахунках студент може виправити під керівництвом викладача.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється, коли студент поверхово знає основний матеріал роботи, допускає грубі помилки у відповідях і в розрахунках, не розуміє, як застосувати отримані результати в практичній діяльності, не може логічно побудувати свою доповідь, з чого видно, що такий випускник не може продовжувати навчання або приступити до професійної діяльності після закінчення університету без додаткової підготовки.

6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Наукова публікація (в перекладі з латинського – publicato – оголошую всенародно, оприлюднюю) – це опублікований опис наукового дослідження, що містить аналіз сутності певної наукової проблеми, методи і результати її дослідження, науково обґрунтовані висновки. Також це доведення інформації до громадськості за допомогою преси, радіомовлення, телебачення; розміщення в різних виданнях (газетах, книгах, підручниках тощо).

Наукові публікації виконують наступні функції:

- оприлюднюють результати наукової роботи;
- свідчать про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми;
- слугують підтвердженню достовірності основних результатів і висновків роботи, новизни та її наукового рівня;
- підтверджують факт апробації та впровадження результатів і висновків роботи.

Розрізняють рецензовані та нерецензовані наукові публікації. Більшість наукових публікацій, на яких ґрунтується науковий світогляд, є рецензованими. Такі публікації мають найвищий ступінь довіри серед науковців.

Існують такі типи рецензованих наукових публікацій:

- наукова стаття;
- наукова книга (до прикладу, монографія);
- науковий звіт державних служб (наприклад, демографічна статистика).

До нерецenzованих наукових публікацій належать:

- тези конференцій,
- тексти усних доповідей,
- електронні публікації поза сайтами наукових рецензованих журналів.

ВАЖЛИВО! *Студент-магістр денної форми навчання обов'язково повинен мати опубліковану наукову статтю по темі свого наукового дослідження. Студент-магістр заочної форми навчання повинен мати опубліковані наукову статтю або тези наукової доповіді по темі свого наукового дослідження.*

1. Наукова стаття — вид наукової публікації, який описує дослідження чи групу досліджень, пов'язаних однією темою, та виконана її науковими авторами. Наукові статті публікуються в періодичних наукових журналах або в неперіодичних збірниках наукових робіт. Наукова стаття є одним з найбільш поширених способів публікації наукових результатів.

Функції наукових статей:

- дослідницька — подають наукові результати, є джерелом нового наукового знання;
- презентаційна — представляють дослідника в науковому товаристві, показують його внесок у створення наукового знання;
- оцінкова — оцінюють стан наукових досліджень з певної проблеми;
- комунікативна — слугують засобом спілкування дослідників.

Стаття повинна містити такі структурні елементи:

Всі структурні частини статті (на основі вимог Постанови Президії ВАК України від 15.01.2003р. №7-05.1) мають бути виділені жирним шрифтом:

- постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (визначення завдання);
- опис основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку;
- список використаних джерел.

Більш детально розглянемо структуру наукової статті.

Структура наукової статті

Будь-яка наукова стаття починається із заголовку. Правильний заголовок максимально точно висвітлює тематику роботи, і повністю збігається зі змістом дослідження. Важливим аспектом є залучення уваги читача.

Важливо включати в заголовок один або кілька основних ключових слів (фраз). Так підвищується шанс, що ваша стаття буде швидко знайдена з пошуку і, отже, буде прочитана зацікавленими особами.

Звертайте увагу на довжину. Двох слів заголовку недостатньо, але і поволотно в п’ять рядків теж не доречно. Оптимальна довжина – 10-12 слів.

Поширені помилки при складанні заголовків

1. Занадто загальна назва, що охоплює широкий спектр питань, не всі з яких розглянуто в статті. Наприклад, назва «Економіка Китаю» в статті, яка присвячена виключно проблемам, загрозам і зачіпає перспективні напрями економічного розвитку Китаю, є узагальненим. А ось формулювання «Економічний розвиток Китаю в умовах глобалізації: проблеми, загрози та перспективи», можна вважати більш грамотним.

2. Введення читача в оману. Таке трапляється, коли заголовок не відповідає змісту.

3. Зайвий емоційний окрас і сенсаційність. Наукова стаття – не новини, не пост в соціальних мережах чи газетах, журналах. Важливо дотримуватися наукового стилю викладу навіть у назві.

Анотація

Це наступний елемент структури, що являє собою стислу характеристику статті. Для анотації характерна змістовність і стислість. Достатній обсяг – 500 символів, що еквівалентно п'яти реченням.

Анотація покликана відобразити наукову новизну матеріалу, визначити мету, ключовий висновок, коротко висвітлити наукову проблему і дати інформацію про автора. Важливо відзначити, що це не завжди обов'язковий, але рекомендований елемент структури.

Анотація не повинна містити загальнодоступні і очевидні факти, цитати, подробиці. Її призначення – пошук інформації в пошукових системах і допомогу читачам у виборі потрібної інформації.

Вступ

Вступна частина наукової статті знайомить з предметом і об'єктом дослідження, відображає, які методи були використані. У цій частині формулюється гіпотеза, відображаються напрацювання попередників.

У вступі окреслюється коло питань, які будуть з'ясовуватися, і які вже з'ясовані і достатньо освітлені. Тут автор наукової статті для більш детального заглиблення у дослідження може посылатися на попередні напрацювання.

Основна частина

Головна змістова частина наукової статті являє собою основний матеріал, який викладається поетапно і логічно. Це

основа формування висновків. З огляду на те, що багато наукових статей пишуться за результатами дослідів і експериментів, в тексті важливо відобразити, наскільки такі експерименти були вдалі і які результати отримали.

Основна частина – це суть роботи. Поряд з текстами використовуються такі засоби візуалізації, як схеми, діаграми, таблиці, формули тощо. Всі вони повинні бути пов'язані з матеріалом і представляти в сукупності єдине ціле.

Висновки і література

Цей структурний елемент наукової статті містить досягнення автора, його напрацювання, об'єктивні висновки. Саме на основі заключної частини у читача формується уявлення про якість отриманих даних. У висновках автор може пропонувати свій аналіз результатів і викладати своє суб'єктивне бачення питання.

Традиційно заключним структурним елементом є список використаних джерел. Він повинен включати вказівку на кожну роботу, яка була згадана або процитована в тексті.

Важливий елемент структури наукової статті – ключові слова. Вони повинні максимально точно відображати суть матеріалу і полегшувати пошук інформації в спеціалізованих базах.

ВАЖЛИВО! *Не всі журнали вимагають від авторів по-дібної структури, але основні елементи зберігаються для найповнішого освітлення досліджень.*

2. Тези наукової доповіді — це опубліковані до початку наукової конференції (з'їзду, конференції, симпозіуму) матеріали попереднього характеру, де викладено основні аспекти наукової доповіді. Вони фіксують науковий пріоритет автора й містять матеріали, відсутні в інших публікаціях. Можливий виклад однієї тези.

Вимоги до тез доповіді:

- Назва доповіді посередині рядка.
- Нижче, через один інтервал, по центру – прізвище, ім'я по батькові автора, повна назва установи, де навчається або працює автор.
- Через один інтервал текст тез, який повинен відповідати таким вимогам: формат А-4, поля: верхнє, нижнє, лівє, правє – 2 см, шрифт Times New Roman - 14, міжрядковий інтервал 1,5.
- Список використаних джерел (без повторів) оформлюється в кінці тексту під назвою «**Список використаних джерел:**». У тексті посилання позначаються квадратними дужками із вказівкою в них порядкового номера джерела за списком та через кому – номери сторінки (сторінок), наприклад: [7, с. 16].
- Обсяг тексту: **до 5 сторінок (включно) зі списком використаних джерел.**

ДОДАТКИ

Додаток А

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

ПРИЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ СТУДЕНТА

НАЗВА ТЕМИ

Шифр – Назва спеціальності
(назва спеціалізації (за наявності))

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник:
Прізвище, ім'я, по батькові
наукового керівника
науковий ступінь, вчене звання, посада

Ужгород – рік захисту

Реєстрація _____

(номер)

«_____» _____ 20 р. _____

(підпис лаборанта кафедри) (прізвище, ініціали)

Дипломна робота допущена до захисту

Завідувач кафедри

_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

«_____» _____ 20 р.

Рецензент

_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ РОБОТИ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФРАНЧАЙЗИНГУ.....	
Сутність та особливості франчайзингу у світовій економіці	
Види франчайзингу та форми його здійснення.....	
Франчайзинг як форма міжнародної економічної діяльності.....	
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ФРАНЧАЙЗИНГУ В ПРАКТИЦІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ.....	
Сучасний стан діяльності найбільших франчайзингових асоціацій у світі.....	
Аналіз ефективності франчайзингу як форми діяльності ТНК....	
Особливості та тенденції розвитку франчайзингу в різних країнах світу	
Висновки до розділу 2.....	
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГУ В МІЖНАРОДНОМУ МАСШТАБІ	
Проблеми розвитку франчайзингу у міжнародній економіці.....	
Перспективні напрями розвитку франчайзингу в міжнародному масштабі	
Особливості та перспективи розвитку франчайзингу в Україні.....	
Висновки до розділу 3.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВВП – Валовий внутрішній продукт (GDP)
ВНП – Валовий національний продукт (GNP)
ДЄЕС – Договір про заснування Європейської Економічної Спільноти
ДЄС – Договір про Європейський Союз
ДЄСП – Договір про заснування Європейської Спільноти
ЄЄА – Єдиний європейський акт (SEA)
ЄС – Європейський Союз (EU)
ЄС-15 – Європейський Союз до розширення 2004 та 2007 рр.
ЄЕСП – Європейська економічна спільнота (EEC)
ЄСПВС – Європейська спільнота з вугілля та сталі (ECSC)
МЗС – Міністерство закордонних справ
НАТО – Організація Північноатлантичного договору (NATO)
НУО – Неурядові організації (NGO)
ООН – Організація Об'єднаних Націй (UN)
СПСГ – Спільна сільськогосподарська політика
СОТ – Світова організація торгівлі (WTO)
ЦСЄ – Центральна та Східна Європа (CEE)

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ВСТУПУ ДО РОБОТИ

Актуальність теми наукового дослідження. Стан розвитку міжнародного підприємництва характеризується наявністю низки проблем, які вимагають негайного вирішення з метою стабілізації економічної ситуації у світі. Як показує світовий досвід, успішність діяльності суб'єктів малого, середнього та великого підприємництва значною мірою визначається наявністю тісної співпраці між ними, що реалізується через використання різних видів господарської інтеграції. Одним із таких видів є широко використовувана у світі франчайзингова форма співробітництва господарюючих суб'єктів.

Міжнародний франчайзинг має тенденцію до стрімкого розвитку так як, це ефективний спосіб проникнення фірм на світові ринки, оскільки потребує значно меншої кількості інвестицій для відкриття нового бізнесу. Вихід підприємств на світові ринки через франчайзингові мережі дозволяє розширити збут продукції, максимізувати прибуток та збільшити зайнятість населення.

Сьогодні світовий ринок франчайзингу зростає і вважається одним з найперспективніших. Ця форма успішно використовується у 80 країнах світу. За даними Міжнародної асоціації франчайзингу франчайзингові фірми створюють близько 13% ВВП. Франчайзинг використовується у 75 сферах бізнесу – від фастфудів і ресторанів до операцій з нерухомістю та юридичних послуг.

При дослідженні теми дипломної роботи було опрацьовано праці провідних зарубіжних фахівців, зокрема: Ж. Дельта, Дж. Робертса, Л. Кабрала, Ф. Котлера, Б. Кляйна, Ж. Ламбена, М. Мендельсона, П. Милгрома, Ф. Росса, О. Вільямсона, Ф. Шерера, С. Шейна та інших.

Серед українських та російських вчених, що досліджували проблематику формування та розвитку франчайзингу, варто відзначити таких дослідників як: Г. Андрощук, І. Бой-

чук, Є.В. Савельєв, І.М. Крайніков, О.Є. Кузьмін, О. Легейда, В. Мазуренко, Т.В. Мирончук, О.Д. Ладюк, О. Грушко та ін. Означені автори розкривають сутність та значення франчайзингових відносин, підходи до класифікації франчайзингу, його переваги та недоліки та здійснення франчайзингових відносин у міжнародному бізнесі. Проте у їх наукових працях не були повністю розкриті всі особливості, тенденції, проблеми та перспективи ведення міжнародного бізнесу на засадах франчайзингу. Це і дає змогу проводити подальші дослідження у межах даної тематики.

Метою роботи є дослідження міжнародного франчайзингу як ефективної моделі розширення бізнесу та окреслення перспектив використання франчайзингу в якості засобу підвищення дохідності міжнародного бізнесу.

В результаті поставленої мети, були сформовані наступні **завдання** роботи:

- розкрити сутність міжнародного франчайзингу;
- охарактеризувати види франчайзингу та форми його здійснення;
- оцінити розвиток світового ринку франчайзингових послуг;
- провести аналіз розвитку франчайзингу в світі;
- проаналізувати роль франчайзингу в світовій економіці;
- охарактеризувати основні франчайзингові компанії у світі;
- обґрунтувати проблеми та окреслити перспективні напрями розвитку франчайзингу;
- охарактеризувати динаміку та перспективи розвитку франчайзингу в Україні.

Об'єктом дослідження є міжнародний франчайзинг.

Предметом дослідження є роль міжнародного франчайзингу як системи ведення бізнесу на національному та міжнародному рівні та його вплив на світову економіку.

У ході дослідження роботи були використані наступні методи дослідження: аналіз наукової літератури та даних інтернет-ресурсів, нормативної документації, метод синтезу, метод

узагальнення, метод індукції та дедукції, статистичний метод обробки інформації. У роботі широко використовувався порівняльний метод, а також системний підхід. Різноманітність методів дослідження сприяла здійсненню повноцінного аналізу особливостей міжнародного франчайзингу.

Інформаційну базу дослідження склали періодичні видання, підручники вітчизняних і зарубіжних фахівців щодо особливостей міжнародного франчайзингу. Статистичною базою слугували матеріали Міжнародної академії з франчайзингу, Державної служби статистики України, інтернет-ресурси та річні звіти франчайзингових підприємств, дані Світового банку, Асоціації франчайзингу України, Міжнародної асоціації з франчайзингу та інші.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному аналізі міжнародного франчайзингу як ефективної моделі розширення бізнесу.

Теоретичне та практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження є теоретичною основою для оцінки особливостей міжнародного франчайзингу і можуть бути використані в подальшій роботі над даною темою.

За результатами наукового дослідження, автором наукової роботи було опубліковано тези доповіді на Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні аспекти формування економічної системи в умовах нестабільності».

Структура роботи. Дипломна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі йдеться про обґрунтування актуальності та значимість теми дослідження.

В першому розділі досліджуються теоретичні аспекти розвитку міжнародного франчайзингу.

Другий розділ роботи присвячено дослідженню ролі міжнародного франчайзингу в розвитку світової економічної системи. Проаналізовано сучасний стан діяльності франчайзингових мереж у світі. Розкрито особливості та тенденції розвитку франчайзингу в різних країнах світу.

У третьому розділі висвітлено проблеми та перспективи розвитку франчайзингу в міжнародному масштабі. Досліджено особливості та перспективи розвитку франчайзингу в Україні.

У висновках стисло викладено підсумки проведеного наукового дослідження.

Загальний обсяг роботи складає 85 сторінок. Список використаних джерел налічує 105 найменувань. Робота містить 7 рисунків та 9 таблиць.

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦЬ ТА РИСУНКІВ У РОБОТІ

Таблиця 2.1.

Кредитування малого та середнього бізнесу у розвинених державах та Україні у 2020 році

Країна	Середній відсоток, під який кредитується МСБ	Розмір кредиту для бізнесу, що надається державою, у євро
Японія	0,1	верхньої межі не встановлено
США	2,75	до 1,79 млн.
Канада	2	до 223 тис.
Великобританія	2	до 286 тис.
Україна	19,4	не дає

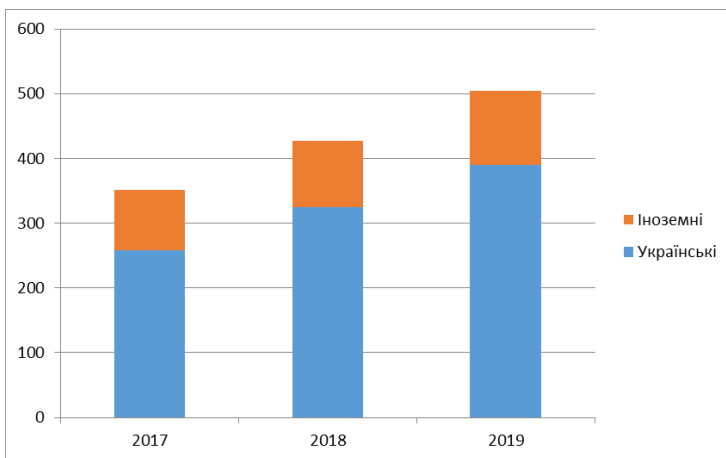
Джерело: [84,с.128]

Таблиця 2.2.

Галузева структура франчайзингу у Франції

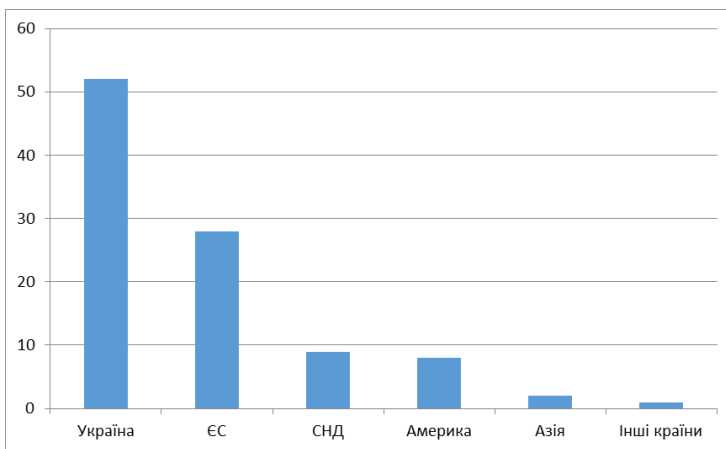
Галузь	Частка у %
Роздрібна торгівлі	27
Громадське харчування	27
Сфера послуг	22
Меблі та техніка	16
Інші	8

Джерело: [16,с.15]

Рис. 1.1 Структура походження франчайзингових брендів в Україні в 2017-2019рр, (одиниць)

Джерело: побудовано автором на основі джерела [101]

Рис.1.2 Структура ринку франчайзингу України в 2019 році, (%)

Джерело: побудовано автором на основі джерела [76]

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ БІБЛОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
(відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2015)

I. Законодавчі та нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січ. 2017 р. № 40. *Офіційний вісник України*. 2017. № 20. С. 136–141.
3. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. *Урядовий кур'єр*. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10

II. Монографії, підручники, посібники, брошури, довідники

1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.
2. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : концепт лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с.
3. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с.
4. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
5. Менеджмент у ХХІ сторіччі: методологія і практика : колективна монографія / Полтавський національний технічний ун-т ім. Ю. Кондратюка. Полтава : Сімон, 2015. 347 с.
6. Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 240 с.
7. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.

III. Дисертації, автореферати дисертацій

1. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
2. Устьян О. Ю. Клієнтоорієнтований маркетинг підприємств сфери розваг і відпочинку : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Полтава, 2018. 20 с.

IV. Статті

1. Близнюк О. П., Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Формування кредитно- грошового механізму забезпечення сталого розвитку підприємств торгівлі України. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 240–249.
2. Мурашко І. С. Біономічний підхід до сталого розвитку підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 4. С. 43–49.
3. Спуріна С. О. Тенденції освітньої міграції та її вплив на інституційне середовище в Україні. *Вісник Мукачівського держ. ун-ту*. 2019. Вип. 1. С. 496–505.

V. Тези доповідей, матеріали конференцій

1. Майстренко В. М., Осадчук О. П. Теоретичні основи впровадження системи управління якістю. *Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах* : матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 квіт. 2019 р. Київ : НУХТ, 2019. С. 18-21.
2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. *Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 134–137.

VI. Інтернет-ресурси

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.11.2017).

2. Державна служба статистики України: сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.10.2020).
3. Зайнятість та безробіття населення у I півріччі 2020 року. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/karantynne-bezrobittya-v-ukrayini-zroslo-mayzhe-na-tretynu> (дата звернення: 25.11.2020).
4. Костюченко Я. М. Механізми вирішення спорів в угоді про асоціацію між Україною та ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2019. Вип. 56, т. 2. С. 144-147. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.56/part_2/31.pdf (дата звернення: 23.08.2019).
5. Огляд заходів, що вживаються країнами світу для боротьби з пандемією та подоланням її наслідків. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-04/svitova-ekonomika-ta-pandemiya.pdf> (дата звернення: 25.11.2020).
6. Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (дата звернення: 02.09.2019).

VII. Іноземні джерела:

1. 4th Annual Report on Immigration and Asylum. URL: <http://ec.europa.eu/dgs/homeaffairs> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Algan, Y. Cultural integration of immigrants in Europe. Oxford University. URL: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso> (дата звернення: 10.10.2020).
3. Assessment report on asylum and migration policies in Europe. URL: <https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2019/10/MEDAM-assessment-report-2019.pdf> (дата звернення: 01.11.2020).
4. Eastern Partnership 3.0 Principles, priorities, and prospects. URL: [https://www.europarl.europa.eu/Reg \(2020\).pdf](https://www.europarl.europa.eu/Reg%20(2020).pdf) (дата звернення: 30.10.2020).

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ**Додаток А****Таблиця А.1**

Провідні франчайзингові мережі готельно-ресторанного бізнесу Європи у 2019 р. за версією мережі сайтів Franchise Direct

Місце у рейтингу	Назва підприємства	Сфера діяльності	Країна	Кількість підприємств
3	McDonald's	Мережа ресторанних закладів швидкого обслуговування	США	36500
5	KFC	Мережа ресторанних закладів швидкого обслуговування	США	19955
6	Pizza Hut	Мережа ресторанів	США	15605
8	Domino's Pizza	Мережа ресторанів	США	13200
10	Dunkin 'Donuts	Мережа ресторанних закладів швидкого обслуговування	США	12000
20	Choice hotels	Мережа готелів	США	6400
22	InterContinental Hotels Group (IHG)	Мережа готелів	США	5063

Джерело: [101]

**ПРИКЛАД НАПИСАННЯ ЗАЯВИ НА ЗАТВЕРДЖЕННЯ
ТЕМИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

Завідувачу кафедри _____
(назва кафедри)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

студента/студентки 2-го курсу
денної / заочної форми навчання
спеціальності
(шифр – назва спеціальності)
(назва спеціалізації (за наявності))

_____
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему дипломної роботи магістра

_____
(назва теми)

і призначити науковим керівником _____
(прізвище, ім'я, по батькові керівника)

« _____ » _____ 20 ____ р.

_____
(Підпис студента)

**КОНТРОЛЬНИЙ СПИСОК НЕОБХІДНИХ СУПРОВІДНИХ
ДОКУМЕНТІВ ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**
ТИПОВИЙ БЛАНК ЗАВДАННЯ

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет міжнародних економічних відносин

Кафедра _____

(назва кафедри)

галузь знань: _____ (шифр – назва)

спеціальність: _____ (шифр – назва спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри

_____

(назва кафедри)

_____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу магістра

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи:

затверджена рішенням кафедри _____

протокол № _____ від « _____ » _____ 20 ____ р.

2. Термін виконання студентом роботи _____

3. Перелік належних до розробки питань _____

4. Вихідні дані для роботи _____

5. Перелік графічного матеріалу таблиці, рисунки _____

6. Дата видачі завдання на дипломну роботу магістра _____ р.

Керівник _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Прийняв завдання до виконання _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ТИПОВИЙ БЛАН КАЛЕНДАРНОГО ПЛАНУ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів дипломної роботи магістра	Термін виконання	Примітки

Науковий керівник роботи: _____

Завдання прийнято студентом до виконання: _____

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЗАВДАННЯ ТА КАЛЕНДАРНОГО ПЛАНУ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет міжнародних економічних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин
Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри
міжнародних економічних відносин
д.е.н., проф. В.П. Приходько

«__» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ на дипломну роботу магістра

студентки/студента прізвище, ім'я, по батькові

1. Тема роботи: «Міжнародний франчайзинг як ефективна модель розширення бізнесу», затверджена рішенням кафедри міжнародних економічних відносин, протокол №3 від 11 лютого 2021 р.
2. Термін виконання студентом роботи від ... по ... .
3. Перелік належних до розробки питань: аналіз франчайзингу як форми міжнародної економічної діяльності; оцінка застосування франчайзингу в міжнародній практиці.
4. Вихідні дані для роботи статистичні дані, звіти, аналітичні матеріали, нормативно-правові акти тощо; квартальна, річна звітність, теоретичні положення, наведені в літературних джерелах; матеріали, зібрані в ході виробничої практики тощо.
5. Перелік графічного матеріалу: 5 таблиць та 10 рисунків.
6. Дата видачі завдання на дипломну роботу магістра: ... .

Керівник _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Прийняв завдання до виконання _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи магістра	Термін виконання	Примітки
1.	Обрання теми дипломної роботи та призначення наукового керівника	16.09.2021	Виконано
2.	Отримання завдання на проведення дослідження	17.09.2021	Виконано
3.	Підготовка календарного плану виконання роботи, погодження його з науковим керівником та затвердження завідувачем відповідної кафедри	20.09.2021	Виконано
4.	Підготовка та узгодження розширеного плану дипломної роботи	23.09.2021	Виконано
5.	Написання 1 розділу дипломної роботи та підрозділів до нього	27.09.2021	Виконано
6.	Написання 2 розділу дипломної роботи та підрозділів до нього	11.10.2021	Виконано
7.	Написання 3 розділу дипломної роботи та підрозділів до нього	05.11.2021	Виконано
8.	Підготовка чернеткового варіанту дипломної роботи для першого читання науковим керівником	12.11.2021	Виконано
9.	Усунення зауважень наукового керівника, подання чернеткового варіанту на друге читання	18.11.2021	Виконано
10.	Попередній захист на кафедрі	01.12.2021	Виконано
11.	Подання роботи для перевірки на плагіат	06.12.2021	Виконано
12.	Чистове оформлення роботи; подання роботи науковому керівникові на підготовку відгуку	08.12.2021	Виконано
13.	Підготовка роботи до рецензування; отримання рецензії	10.12.2021	Виконано
14.	Подання роботи до екзаменаційної комісії	13.12.2021	Виконано

Науковий керівник роботи: _____
 Завдання прийнято студентом до виконання: _____

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ **ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

РЕФЕРАТ

Дипломна робота магістра на тему:

Міжнародний франчайзинг як ефективна модель розширення бізнесу

Дипломна робота містить 85 сторінок, 9 таблиць, 7 рисунків, перелік використаних джерел налічує 105 найменувань на 11 сторінках.

Ключові слова: міжнародний франчайзинг, франшиза, франчайзі, франчайзингові мережі, транснаціональна корпорація.

Об'єктом дослідження є міжнародний франчайзинг.

Предметом дослідження є роль міжнародного франчайзингу як системи ведення бізнесу на національному та міжнародному рівні та його вплив на світову економіку.

Мета дипломної роботи: дослідження міжнародного франчайзингу як ефективної моделі розширення бізнесу та окреслення перспектив використання франчайзингу в якості засобу підвищення дохідності міжнародного бізнесу.

В результаті поставленої мети, були сформовані наступні **завдання** роботи:

- розкрити сутність міжнародного франчайзингу;
- охарактеризувати види франчайзингу та форми його здійснення;
- оцінити розвиток світового ринку франчайзингових послуг;
- провести аналіз розвитку франчайзингу в світі;
- проаналізувати роль франчайзингу в світовій економіці;
- охарактеризувати основні франчайзингові компанії у світі;
- обґрунтувати проблеми та окреслити перспективні напрями розвитку франчайзингу;
- охарактеризувати динаміку та перспективи розвитку франчайзингу в Україні.

У ході дослідження роботи були використані наступні **методи дослідження:** аналіз наукової літератури та даних інтернет-ресурсів, нормативної документації, метод синтезу, метод узагальнення, метод індукції та дедукції, статистичний метод обробки інформації. У роботі широко використовувався порівняльний метод, а також системний підхід. Різноманітність методів дослідження сприяла здійсненню повноцінного аналізу особливостей міжнародного франчайзингу.

Інформаційну базу дослідження склали монографії, періодичні видання, підручники вітчизняних і зарубіжних фахівців щодо особливостей міжнародного франчайзингу. Статистичною базою слугували матеріали Міжнародної академії з франчайзингу, Державної служби статистики України, інтернет-ресурси та річні звіти франчайзингових підприємств, дані Світового банку, Асоціації франчайзингу України, Міжнародної асоціації з франчайзингу та інші.

EXAMPLE OF DESIGN OF THE ABSTRACT **OF THE MASTER'S THESIS**

ABSTRACT

Master's thesis on the topic:

International franchising as an effective model of business expansion

Thesis contains 85 pages, 9 tables, 7 figures, the list of used sources has 105 titles on 11 pages.

Key words: international franchising, franchise, franchisees, franchise networks, multinational corporation.

The object of research is international franchising.

The subject of the study is the role of international franchising as a system of doing business at the national and international levels and its impact on the world economy.

The purpose of the thesis: the study of international franchising as an effective model of business expansion and outlining the prospects of using franchising as a means of increasing the profitability of international business.

As a result of the set goal, the following tasks of work were formed:

- to reveal the essence of international franchising;
- describe the types of franchising and forms of its implementation;
- assess the development of the global market for franchising services;
- to analyze the development of franchising in the world;
- analyze the role of franchising in the world economy;
- describe the main franchise companies in the world;
- substantiate the problems and outline promising areas of franchising;
- to characterize the dynamics and prospects of franchising development in Ukraine.

The comparative method, as well as the systematic approach, was widely used in the work. The variety of research methods contributed to the implementation of a full-fledged analysis of the features of international franchising.

The information base of the study consisted of monographs, periodicals, textbooks of domestic and foreign experts on the features of international franchising. The statistical base was the materials of the International Academy of Franchising, the State Statistics Service of Ukraine, Internet resources and annual reports of franchisees, data from the World Bank, the Franchising Association of Ukraine, the International Franchising Association and others.

ТИПОВИЙ БЛАНК ВІДГУКУ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Державний вищий навчальний заклад
“Ужгородський національний університет”
Факультет міжнародних економічних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин
(вказується кафедра, з якої науковий керівник)

Відгук наукового керівника на дипломну роботу магістра

_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента)

на тему _____

що виконана на матеріалах _____

1. Загальна характеристика усіх розділів роботи

_____

_____

2. До недоліків роботи слід віднести

_____

_____

3. Працелюбність, працездатність студента

_____

4. Ступінь самостійності і ініціативності

_____

5. Схильність до наукового дослідження

_____

6. Уміння правильно робити висновки

_____

7. Участь у науковій студентській роботі

_____

Роботу _____ до захисту

(рекомендую, не рекомендую)

Науковий керівник _____

(підпис)

(посада, прізвище, ініціали)

«__» _____ 20__ р.

ТИПОВИЙ БЛАНК РЕЦЕНЗІЇ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Державний вищий навчальний заклад
“Ужгородський національний університет”
Факультет міжнародних економічних відносин
Кафедра міжнародної політики/Кафедра міжнародних економічних відносин
(вказується кафедра, з якої рецензент)

РЕЦЕНЗІЯ
на дипломну роботу магістра

студента _____
назва теми _____
_____
_____

1. Актуальність теми _____
_____
_____
_____
_____

2. Практична цінність роботи _____
_____
_____
_____

3. Наукова новизна _____
_____
_____
_____

4. Недоліки _____
_____
_____
_____

5. Загальний висновок і оцінка дипломної роботи магістра
_____
_____
_____
_____

Рецензент _____
(підпис) (посада, прізвище, ініціали)

Методичні рекомендації щодо написання, оформлення та захисту дипломної роботи магістра зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини всіх форм навчання сформовано у відповідності до «Положення про дипломну роботу (проект)», затвердженого Вченою радою ДВНЗ «УжНУ» (протокол №14 від 13.12.2016) на основі ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

Методичне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО
НАПИСАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 292 МІЖНАРОДНІ
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

Верстка: *Полянська Іванни*

Дизайн обкладинки: *Миколюк Олени*

Підписано до друку __.09.2021 р. Гарнітура CharterC.
Ум.друк.арк. 3,8. Формат 60х84/16. Тираж _____ прим.

Оригінал-макет виготовлено та віддруковано:
ТОВ «РІК-У», 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 6984 від 20.11.2019 р.*